

belemmeren. Het vorige jaar werd al bericht dat er begonnen was met de vernieuwing van het oosterhoofd van de grote rivier of het jaagpad. Nu wordt met eerbied gemeld, [fol. 2130] dat dit werk door hoge zee en het gewoonlijke onstuimige weer tijdens de westmoesson, veel heeft geleden. Volgens de fabriek zijn de werkzaamheden zover te brengen dat ze tegen het einde van de oostmoesson tegen de zee beschermd zijn. Om dat te bereiken zijn er naast de 150 koelies, of gewone arbeiders, die bij besluit van 18 februari 1763 zijn aangetrokken, van de 300 om wie verzocht was, nog 50 aangesteld. Het volk dat verder nodig was, moest uit Compagnies lijfeigenen die bezig waren aan minder dringende werken, gevonden worden. Toen de fabriek op 3 juli 1764 berichtte dat er door overlijden en overplaatsing bijna 300 Compagnies slaven minder waren dan twee jaar eerder, is toegestaan nog 200 koelies aan te trekken, waarmee hun aantal op 400 is gebracht. De fabriek is bevolen [fol. 2131] het werk eind oktober 1764 klaar te hebben, waarbij de schade door eventuele vertraging voor zijn rekening zou komen. Op zijn bezwaren dat het werk omvangrijk is en koelies moeilijk te krijgen zijn, is op 3 augustus bepaald dat het zover diende te zijn, dat het later niet opnieuw gedaan moest worden. Tevens kreeg de fabriek op 28 augustus vergunning om vier huizen op de equipagewerf, die dat beslist nodig hadden, te herstellen, mits de kosten onder de berekende f 6442,- bleven. Daar er voor de smederij op de equipagewerf teveel werk is voor 13 Europese ambachtslieden, 10 werkjongens en 6 koelies, [fol. 2132] is bij besluit van 20 december 1764 toegestaan nog 15 Compagnies slaven aan te stellen om dat werk te leren met een naar bekwaamheid toenemende bezoldiging, zoals die op 21 september 1759 voor werkjongens werd vastgesteld. Aangaande de huishoudelijke zaken is de ijkmeester bij besluit van 21 februari 1764 een maandelijks tractement van rsd 10 toegekend en op 5 oktober werd bepaald dat te Batavia en op de buitenkantoren de gebruiker van een verdacht onjuiste maat of gewicht een boete van rsd 50 krijgt.)

Den 30^e maart altereerde men het 5^e en 6^e articul van de ordonnantie voor de keurmeester van goud- en zilverwerken, wijl men ten dien dage de christen goud- en zilver-smeeden gelijk stelde met de onchristenen die dat ampt excerceeren. En den 28^e deser maakte men een geringe ampliatio in het placcaat tegen de pragt en praal met last aan de officieren van justitie om exactelijk te letten dat hetselve placcaat, hetzij direct of indirect (gelijk men omtrent sommige bespeurde), niet overtreden worde.

Fol. 2132v-2133r.

(In de Jakatrasede bovenlanden is een boerenperceel met f 540,- achterstal aan $4\frac{1}{2}$ jaar erfpacht verkocht voor f 600,-. Uit dit gebied kwam een mooie leverantie van 1.875.000 lb koffiebomen en verder is er dit jaar geleverd 56.745 pond peper, 3527 pond indigo en 5775 pond katoenen garen. Hoewel de drie laatste leveranties veel verschillen van de contingenten die de desbetreffende regenten moeten opbrengen, [fol. 2134] verbeterden ze, behalve het garen, vergeleken met de het voorafgaande jaar geleverde 682.337 $\frac{1}{2}$ lb koffiebomen, 44.864 $\frac{1}{2}$ lb peper en 1763 $\frac{1}{2}$ lb indigo. Toen werd er echter wel 9413 lb katoenen garen verworven. Het bijgevoegde bericht van de commissaris voor de inlanders toont onder andere aan dat deze vermindering aan de hevige hitte in het voorafgaande jaar is te wijten. Buiten de toegestane uitstellen van betaling bedroegen de inkomsten in 1763/64 f 980.532, ofwel f 103.020 minder dan in 1762/63. Dat kwam niet alleen voort uit een achterstal van f 2848,- aan pachten over 1762/63, dat in de vergadering van 5 oktober 1764 is vastgesteld, maar vooral uit een achterstal van f 114.696,- over de domeinen in 1763/64 door een mindere opbrengst [fol. 2135] bij de verpachting op 31 oktober 1763. Het valt bijzonder te betreuren dat de huidige verpachting nog f 3888,- minder per maand heeft opgebracht, of over geheel 1764/65 f 837.216,-. Door de slechte omstandigheden in deze kolonie wegens het verval van de particuliere handel, waren de inkomsten nog minder dan men zich kon voorstellen. Zo verminderde de pacht op de boom f 3288,- per maand vergeleken met verleden jaar. Daarom is op 25 september 1764 besloten en aan de houders van de pacht meegedeeld dat niet alleen kwijtschelding van pacht, maar ook uitstel niet meer verleend zal worden, en dat bij het uitblijven van prompte betaling de pacht opnieuw voor rekening van de schuldenaar zal worden geveild.